

Orth Zts

Քաղաքային, քաղաքական, թե՛ քաղաքա«Զինական» ընտրություններ

Կարծես ամեն ինչ դատրաս է «ահեղ» ճակատամարտի համար, որի օրն ու ժամը հայտնի է՝ սեպտեմբերի 17, ժամը 8-ից 20-ը, Երևանի բոլոր ընթափական համաստեռում։ Դայտնի են նաև ճակատամարտին մասնակցել ցանկացող կողմերը՝ դժբախտաբեր համարվող՝ քիվ 13 տարածակ ու տարակազմիկ կուսակցություններ եւ 1 դաշինք, որտեղ ջգիտությունը ու ուժը բարեկամն է կամ թշնամին։ Դայտնի են նաև, ամենակարեւորը, կենտրոնական ընթափական հանձնաժողովի կազմը՝ իր նորանշանակ կուսակցական նախագահով, որը սիրում է «նաղդ» աշխատել եւ իր գեղջուկ անձի ճակատագիրը չվստահել հետազա անորոշություններին։ Սուսպիրալես հայտնի են նաև մայրաբաղանում մշտական գրանցում ունեցող բաղաբացիների թիվը՝ ավելի քան 700 հազար, մի իր ավել կամ դակաս՝ նայած հանգամանեներին ու նորանշականարությանը։ Ասենք՝ դա այնքան էլ կարեւոր չէ։ Դասականը միշտ մնում է դասական, նոյնիսկ եթե նրա անունը Սովորի է։ «Կարեւոր չէ ինչդես են սեւարևում. Նարեւոր՝ ո՞վ եւ ի՞նչուես է հաւորում»։

Այսամից հետո ի՞նչ էր մնում բարձրածայնելի նաև հաղթող կուսակցության եւ աղաջա խաղաքամետի անունը, սակայն ներիին գրաբննիչը զսդեց ինձ. գործ չունես, հակաբարոզչության մեղադրաննով «նախնական» կալանի կենթարկեն են եւ կուղարկեն Արմեն Առոյանի կամ Սերգեյ Մմբայանի եւ կամ մյուս խաղանաշարկյալների մոտ...

Ի՞նչ են ուզում 13 կրթակցություններն ու միջնութար դաշինքը մեզնից: Բնականաբար՝ մեր ձայնը, բվեն: Ինչո՞ւ համար: Բնականաբար՝ ավագանու ավելի մեծ թվով անդամ ունենալու համար: Որ ի՞նչ անեն: Բնականաբար՝ ոչ իրենց սեփական բարեկցության, այլ՝ ճայրաբարձրի բարեկարգման, բարգավաճման, բարետեսության համար: Ի՞նչուս են հասնելու դրան: Բնականաբար՝ առայժմ օպաղնիք է, որը կրացահայսվի ուսուվ, երբ կտղագրվեն գունավոր գեղեցիկ նախընթական բրոցյուրները՝ տոպակորիչ ու գրավիչ կարգախոսներով, խոհուն դեմքերով իրենց առաջնորդների լուսանկարներով, որոնք կխոստանան ամեն ինչ: Կխոստանան Երևանը դարձնել աշխարհի ամենահեթխարթային բաղադր: Փչո՞ց: Ինչո՞ւ ոչ: Չե՞՞ իհում ինչե՞ր խոստացավ Նիկոլ 2018-ին եւ 2021-ին, ինչե՞ր է խոստանում նաեւ իհմա: Հայաստանում դեռ որսան մարդ կա նրա խոստումներին հավատացող, մինչեւ 2050 թվականը նրա իրազորելիք 100 երարթի և ասարման համերությամբ ստասոր:

Եվ ահա այստեղ, այս դաին, մեզ ընդմիջում են ընդդիմության կորիփեյ-ները: Ոչ, ասում են նրանք, սա սովորական բաղաբային ընտրություն չի լինելու, սա խաղաքական նոյառակ ու խոր ունեցող ընտրադայքար է Նիկոլ Փաշինյանին ու նրա կուսակցությանը գրկելու ճայրաբաղդայի բանալիները ի-րենց ձեռին դահելու հնարավորությունից: Պայքար՝ գործող իշխանության սանձարձակ ժիրաբեմանը վերջ տալու, նրա թվացյալ լեգիստիմությունը հօդս ցննեցնելու, դայքար՝ ընդդեմ դարտվողականությանը եւ ազգային դետականության կորսի, հանուն՝ ամբողջական Հայաստանի վերական-գնանը, հանուն Արցախի ազատագրմանը թուրք-թաթարական սղառնալիք-ներից, հանուն...

«Եղբարեւ՝ էյ յոյլոյով» («Եթե հնչի՝ լավ դուդով է») տիշի ասեին Եղեռնից մազաղուրծ եւ ամեն ինչին նկատմամբ թերահավաք մեր բուրգախոս հայրերը: Եվ թերահավատությունն այս դարագայում ամուր իհմեր ունի: Նկատի չունեմ վարչական ռեսուրսները միայն. դրանք միշտ էլ օգտագործվել են ու կօգտագործվեն դեռ Երկար: Ոչ էլ դետական ծառայողների, ոսիկանության եւ դատական համակարգի ներկայացուցիչների հղիքացածությունը, անօրինակ բարձր աշխատավարձերն ու դարգեւավճարները: Պետքուժեցից սնվող այդ ուղացացված բազմությունը, փասուրեն դաշտոնական կաշառով դահվող այդ զանգվածը, որը դեռ Երկար ժամանակ, նոյնիսկ նիկոլական իշխանությունից հետո, մեր դետության իսկական չարիբն է մնալու, անելու է ամեն բան իշխանական սուլեկուուղին ներկա համակարգը դահլանելու համար: Այս անգամ իշխանությունները կարիք չեն ունենալու, ինչպես դնդում են ընդդիմադիրներից ոմանք, լցոնումների եւ ընտրախախտումների եւ ավանդական մյուս մեթոդների կիրառման: Եթեանն այսօր գՏնվում է իրեն խժողողների միջամտեսության տակ: Նայե՛ ձեր ըուրջը, նաե՛՝ մի իշ վերեւ, Եթեանը ցցաղատող բլուրների վրա. ահեղի ժինարարություն է, Նիկոլի ասածով՝ իսկաղես «աննախաղեղ»: ահեղի գումարներ են ծախսվում, որոնց մեծ մասը վասահաբար հայկական չէ: Թերեւ հայերի անունով, սակայն հաստա՞՝ ոչ հայերի համար: Ու դրանց յուրաքանչյուրի Ետևում կան տեղական խնդեր, դաշտոնյաներ, բաղային հեղինակություններ, որոնք սացել կամ սանալու են կասկածելի դայմանագրեր եւ արտօնություններ մայրաբանագի ու Երկրի գործող դեկավարության կողմից: Բնականաբար նրանի ու նրանց մասնաւայիկները են յերաքարտին ներևա հետախուզական:

Հուրց երեք տարի առաջ ամսվա լուսադրույթամբ:
Չուրջ երեք տարի առաջ, խորհրդարանական ընտրությունների օախորեին,
մեր թերթում մի հոդված էի գրել «Մեղասակցային ընտրություններ» վերնագ-
րով, ընդդիմությանը հորդուելով չճանակցել ընտրություններին: Տեսանի
ու տեսնում ենի այդ ընտրությունների չարաքասիկի, մեր դասականի խոսնով՝
կորհանարար եւ տեսանի մեր ժողովունք ու տեսության հանա:

«Վասնաված ազգերի ընկերակցությունը» եւ Յեղասահնության ճամաչման հանձնախումբը օգոստոսի 23-ին, ժամը 12-ին կոչ են անում հսկում իշրականացնել Բեռլինում՝ կանցլերի նստավայրի առջև։ «Պարո՞ն Շոլց, կանչեմի՞ Արցախի ցեղասպանությունը։ Այրքեզանը դեմք է դարձեցնի սովորականող ցջափակումը։ Կոչի հեղինակները մանլո հաղորդագրության մեջ իրազեկում են, որ «սարսափով եւ զայրութով են համակվել տեղեկանալով, որ Ստեփանակերտի 40-ամյա բնակիչներից **Կ. Դավիթի Հայան** արդեն սովորականող ցջափակումը դուք է կատարել։ Արցախի նախագահ Արայիկ Քարությունյանը բնորոշել է ցեղասպանություն, ինչը հաստատել է Մորենո Օֆամիոն, սակայն արցախահայության ցեղասպանության նախն ահազանգը մնում է անարձագան։»։ «Իրավունք չունեն հետագա գործերի դիմուր լինելու», ծեւակերտել է ընկերակցության ներկայացուցիչ **Զարա Ռայմեն** (Sarah Reinke)։

ՄԵՐ ԽՆԴԻՔՆԵՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ՆԱԽ ՄԵՂՆԻց Է ԿԱԽԱՎԱԾ

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Աղայակատության միջազգային դաշտանի՝ Լաշինի միջանցքը բացելու որոշումից հետո, որը Ադրբեյջանը եւ նրան հարակից Թուրքիան ու Ռուսաստանը օգտագործուն են որպես կոչիկ փայլեցնելու ժողով, ինչ-որ բան սղասել ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդում Արցախի խնդրանին եւ Հայաստանի դիմումով Լաշինի միջանցքը բացելու բնարկումից (բնարկումներն օգոստոսի 16-ին էին), առնվազն իրաւուսական չեն: Ավելին էին սղասում այդ բնարկումից, քան կոչը, թե Լաշինի միջանցքը դեմք է բացել եւ որ՝ մարդկանց հումանիտար իրավունքները չի կարելի արհանարիել: Անգամ եթե բանաձեւ ընդունվի, կամ՝ հնարավոր է՝ հորդր-առաջարկ, խորհուրդ, անգամ վետոյի կիրառմամբ ոչ մի բան էլ չընդունվի:

մար ՄԱԿ-ի մակարդակով էի՞ք այդուհին
կոչ սղասում:

3

ԳԵՐՄԱՆԻԱԳԻՐ ՄԱՄՈՒԿՈՒՄ ԱՐԺԱԽԸ ՍՈԼՅԵՏԵԿ Է. ԻՆ ՄԱՍԻՆ Ի ՆՐԱԿՄ

Սորեն Օքամփոն կոչնակ է հնչեցնում՝ պիտի կանխել արգախահայերի զեղասպանության նաև մյուս՝ ուղղակի բնաջնդուն էլ

ԱՆԱՐԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Եր «Ազգ»ը 43 ասիդանը գերազանցող ժողով դաշտառով երթևաբաթյա արձակուրդում էր, գերմանագիր լրատվամիջոցներն աննախարկու համար են ուսագրավ հոդվածներ հրատարակեցին՝ անդրադառնալով Բերդորի միջանցիք շրջափակմանը եւ արցախցիկներին սղանացող աղետին։ Գերմանագիր լրահոսում գործակալությունների օմերատիկ կաղապարային լրատվության կողմին առանձնացան նաև ասրբեր հրադարակումներ, որ լսելի դաշտին Արցախի ձայնը։ Օգոստոսի 9-ին առցանց «**Տայրը**» վերնագրել է՝ «Աշխարհից մոռացված» եւ փորձում է արցախցու մասին իրազեկել, գութ շարժել։ Հայոց աշխարհի այդ անկյունից լսվողը սուր ծիչ է, ոչ էլ մեռնող մարդու վերջին խոսք, դայլարող, մինչեւ վերջ դիմադրելու դատարան հայ մարդու ձայնն է, որի վերմարդ վերականգնում է մարդկային՝ օրըսօրեւ կորուսիոն արժանապատմությունը։

Հիշատակենք թեկուր մի վերնագիր՝ «Բերյիներ կուրիեր»։ «Ավելի լավ է բարցած լինենք, քան հանձնվենք»։ Ի տարբերություն լրագրողների՝ Արցախը սուրբեկ ճանաչելու, ներկայացնելու փորձի, Գերմանիայի, նաև՝ Ավստրիայի եւ Հվելյացարայի կառավարություններն առաջմն չեն վերանայել իրենց դաշտնական դիրքորոշումը, եւ սխալ են շարադրում, թե Արցախը միջազգային իրավունքի համաձայն աղբեջանադաշտ կան ։ Ծիծ կիմեր, եթե թվարկածն երկ-

Նաեւ սոցիալական ցանցում, ասենք թվի-թերյան հարթակում օգտագործեին գերմա-նագիր մանուկի սրտացավ, ազնիկ հրադա-րակումներ:

Տեղի սղության դաշտառով, ավաղ, չեն կարող ներկայացնել մեր ընթերցած բազմաթիվ հոդվածներ, այդ թվում՝ գերմանական RND -ում օգոստոսի 15-ին հրատարակված հայաստանի նորություն:

Մինչ հոդվածներից մի բանիսն ամփոփ փոխանցելը, մի դիտարկում հայերեն լրահոսում, երբ «հունանիտա աղետ» քառակաղակցությունը քարգմանվում ու ներկայացվում է «մարդասիրական աղետ» ձեռվա, արդյո՞ք իմաստային անհերթերության հեղինակ չեն դառնում։ Ինչ մարդ-ա-սիրական...Աղետն արդեն մարդուն, բնությանը դատուհասում է, իսկ մեր թշնամու իրականացրածն անմարդկային ու մարդայաց ուրակելը նվազագույն սահմանումն է այս աղետի, եւ Թումանյանին հիշելիս կարող են հավելել՝ «մարդակեր»ը, հանձարեղ մեր քանաստեղն է հուսում՝ «...ու հեռու է դեպի ճայռի և լուսի համար Օլենի Տաճարի»։

ոի նարդը իր ճամփան»: Գերմանացիր հեղինակները Թումանյանին չեն մեջբերել, սակայն նրանցից ոմանի ամենայն բժախննդրությամբ եւ ճգռտությամբ ներկայացրել են **Ալիելի** ամբարտավանությունը, մարդաբայց, հայաբայց վարդը: Օգոստոսի 4-ին առցանց «Յայրը» Արգախի շքափակման մասին դրոֆասթ էր ներկայացրել՝ բանախոս Իրավիրելով Երևանգեն-Սյունինքորի համալսարանի միջազգային իրավունքի մասնագետ, գերմանահայ իրավաբան Տիգրան Տիգրանի մասնագետ:

ՅԱԿՈԲ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

Հանգրուանը՝ Հայստան

Հանգրուած 1- Եղերնէն Եւ Տեղահանութենէն հրաբուկ փրկուած ծնողներէս «Հայաստան» անունը լսած եմ մանկութեանս, Երբ Երեք աշեկանին Յալեղի կայարանին մէջ որդէս ողբեարժավար աշխատող հայր զիս կանգնեցուց դալար ժիղերով զարդարուած ողբեկառի մը առջեւ Եւ խնդրեց իր գործակիցէն որ լուսանկարէ զիս: Այդ ողբեկառը դիսի փոխադրէ Յայաստան Շերքաղբողները, մինչեւ Պեյրութի օաւահանգիստը, որմէ Ես դիսի բարձրանային ողբենաւ ու Երային Յայաստան: Անոնց մէջ Եր հօրաֆորյու, որ կորսուած Եր ու Վերագանուած ճեղիրէի Թէլ Պրավ զիւլէն, զիւլապէս՝ զերունցի Բառնակ Ծիծիկեանի ջաներով, որ հարիւառտ տնավ ու աղջիկներ փրկած Եր ու հայութեան Վերադարձուցած: Դօրաֆորյու կերպար իր ամուսինին հետ, իր կորսոնցուցած հարազաններուն վրէժը լուծելու հայրենի հողին Վրայ վեց զաւակներ աշխարհ բերելով ու աղագային ալ թռուներով ու ծոռնուրով համալրելով գերդաստանը: Զանի մը տարի Ես, Յայաստանէն մանոււակագոյն ճելանով ու մահացած ազգականներուն բարեւներով ծանրաբեռնուած նամակներ սկսած զայ...

Հանգրուան 2- Եթոյ մեծցայ ու սկսայ դղբոց յաճախել։ Նախակրթարանը խանդավառութեամբ ազգասիրական երգեր կ երգին։ Դասընկեր մը ինձի կրծքանաւան մը տուա եռագոյն դրօւակով, ուրախութեամբ կը կրի, մինչեւ որ օր մը, ամրան արձակուրդին, փողոցը հայրենակից սղեկ մը, կուրծես աշեց հանեց, ու տեղը կարմիր-կապոյս-կարմիր դրօւակով զինանաւան մը ամրացուց, ըսի,- ասի ի՞նչ է, ըսաւ,- Յայատանի դրօւակը ասիկա է, հաղող միաւր ի՞նչ է, հարցուցի, անկա Յայատանի դրօւակը չէ,- ըսաւ։

Վերանդիտին դասընկերու բաշեց-հանեց կուրծքինս ու հարցուց, թէ ո՞ւր է իր տուածը, ըստ գրղանս է, աշիկա կուրծքի դիր ու ասիկա գրղանդ դիր, ըսաւ. եղաւ. բայց չհասկցայ դրականերուն ասրբերութեան դաշճառը: Երեկոյեան հօրս հարցուցի: Սակաւախոս հայրս գլուխը երեցուց ու ըսաւ, հարց չէ, դրակաները կը փոխուին, բայց Դայասանը տեղը կը մնայ:

Հանգրուան 3- Ըիշ մը աւելի մեծօցայ, Երկրողական Վարժարանի աշակերտ էի, եթ մեր դասմութեան ուսաուցիչն ու դասագիրերու հետինակ դարուն Տիրուզ Խանզատեանը Յայոց դասմութեան դասապահերուն, իւրօհինակ մօտեցում-ներով տակնուվարյ ըրաւ մեր դասմութիւնը, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչին «Խաւարիշ» անուանեց, քանի որ փացուցած էր մեր հեթանոսական գրականութիւնը, ինչողէս նաև Վասակ Սիւնին դաշտմանեց, անոր անուան վրայէն «Դաւաճան» բառը վերցնելով, քանի իրեն համար Վասակը բաղադրական գինուրական մըն էր:

Հանգրուաճ 4- Ամցան սարիներ, ծանօթացան մեր ամենասիրած եղիծանկարիչ Ալեքսանտր Սարովսանին, որուն եղիծանկարներու հերոս «Խոփունին» հեծանիով Հայաստանը գրաւելու կերպար: Կը զգայի, թէ ինչո՞ւն Հայաստանը, որ դեռ չէր մարմին առած մեր ուղեղներուն մէջ, որդես հոգեկան հայրենիք, սիրողներ ունի Եւ չխրողներ: Շուտով սրբագրեցի, Հայաստանը բոլորն ալ կը սիրեն, սակայն կան մարդիկ, որնն անոր առօտեսի դիմակը չեն սիրեր, դիմակաւոր Հայաստանը չեն սիրեր:

Հանգրուաճ 5- Դղրոցը չալարտած, արդէն զանազան թերթերու սկսայ ծանօթանալ, Լիբանանէն «Նայիրին» եւ «Սփիտքը», Հալէղէն «Արեւելին» ու «Սուրիհան» եւ նաև ուրիշներ: Երկու շաբաթաթերթերուն հայկական ու հայաստանան հարցերու մօտեցումները թէեւ իիչ մը տարբեր էին, սակայն անոնց ջուրերը նոյն ծովուն մէջ կը թափէին: Որքան ալոր հակառակ բնեւներու ցըուն թերթավաճառները թերթերուն անունները ծաղրանիի կը վերածէին, փողոցի տղաքը դուռալով «Սուրիա թերթը մէկ ֆրանկ», կամ Հայաստանէն հասնող «Հայրենիի Զայն» թերթին անունը բարձիսադի ենթակելով ու «Զայնի հայրենիի» որակելով, այդ թերթերը իրենց ընթերցողները ունեին ու իւրաքանչիւր իր ցաղալատին մէջ տալուրութիւն որդեսու աշխատանի և ասմէր:

Հանգրուաճ 6- Դյուրոց ու համալսարան աւարտեցի, կեանի ասղարդ մայ, ընկերներու հետ ձեռով-ոժով նետուցան միութիւններու մէջ ու աշխատեցան: Որքան կերկարեր Սովետական Հայաստանի գոյութիւնը իր բազմատեսակ յառաջդիմութիւններով, միեւնոյն էր, խրանատը, որ կար, նոյնիսկ եթէ չէր ընդարձակուեր, չէր ալ նեղնար, որուն դաշտառով ալ Սիհիրին ազօտին, հասարակական կեանին մէջ հարգեր

Հանգրուաճ 7- Եկաւ այնքան սղասուած անկախացումը, կամ վերանկախացումը: Կուտակուած հանգրուանները անցան դատնութեան, իիմա հասած ենի զիսաւոր կայարանն ու կը սղասենի բեռնաթափումի, որդէսզի տուներնիս երթանք. բեռնաթափում՝ գծութեանց, տարակաթութեանց, անհամաձայնութեանց, թօնանանի ու կրիփ: Բեռնաթափուինին, մարդուինին եւ իրարու ձեռք բռնած՝ բռնենի մեր տան ճամբան, միակ տունը, միակ հասցեով, ուր դիմի հանգրուանին աշխարհի բոլոր հայերը ու ստեղծեն անառիկ ամրոցը մեր գոյութեանը:

ԳԵՐՄԱՆԱԳԻՐ ՄԱՄՈՒԼՈՒՄ ԱՐԺԱԽԸ ՍՈԼՅԵԼԿՄ Է, ԻՐ ՄԱՍԻՆ Ի ՆԵՐԻ Է ԽՈՍՈՒՄ

⇒ 1 Գերմանական online լրավականը օգոստոսի 17-ին հարցազրոյց երաժշտական ՍԱԿ-ի արդարադատության միջազգային դատարանի նախկին գլխավոր դատավազագործ արգենտինացի 71-ամյա **Լուիս Մորենո Օֆամփոյի** հետ։ «Արդեն իմաց ցեղասպանություն է իրականացվում» վեճնագրյալ ծավալուն հարցարույցն ըստ Երեւույթին արվել է օգոստոսի 16-ի ուժ գիշերն ավարտված ՍԱԿ Ախ Շիստց առաջ։ Մորենո Օֆամփոյն դատավանելով լրազրող **Թոքիաս Ետրի** (Tobias Ecer) այն հարցին, թե «ցեղասպանություն է ուրակվում նաեւ այն դեմքի՞մ, Երբ Ադրբեյջանը ակիմի բնաջնջնամաշի Ենթակում ԼՂ հայերին»՝ դատավանում է՝ «Սարդիւ այնտեղ կմահանան, բայի ունույնիսկ տարրական թժեկական օգնություն այլևս չեն ստանում Քեղասպանության այս սահմանադրության համարականությանը»։

Լուսանկարը՝ առցանց «Յայթի»: Լուսակարի հեղինակն է Ստեփանակերտում բնակվող Անի Բալյայանը: Դույշի 29-ին Ստեփանակերտում հայերը բռղորդ հանրահավաք են գումարել:

Յովիսի 31-ին հրադարակվեց Եւրի հոդվածը «Ամեն օր կարող է վերջինը լինել մեզ համար» վերնագրով։ Նա հեռախոս սով կաղպել էր Արցախության կողմէն լրագրող Սիրանուականականին՝ «Ես կատարում եմ առաջարկը մասնակիությունից»։

Վարությունների՝ Բավկին ուղղված Բերձորի միջանցքը աղաւազափակելու հորդորին, սակայն ցայսօր՝ անարդյուն են մնում ջաններն այդ, իրադրությունն աստիճանաբար ծայրահեղ ծանր է դաշնում»:

Նրա խոսք՝ «Ես վախենում եմ
ցեղասպանությունից»:

t-online հարթակում օգոստու-
սի 16-ին անդրադարձ եղաս-
ճաեւ Բեռլինից ուսարորիկ
վազելով Համբուրգ հասած 36
ամյա **Գևորգ Քաբայանի** «զո-
հաբերությանը»:

«Լեռնային՝ Ղարաբաղի
ճգնաժամի վրա ուշադրությունը
հրավիրելու համար է Գետրգի
այդ ժային արել», լուսաբանում է
Գրեգորի Ղառլենը:

Ըեցարական «Ինֆութեր» (INFOsperber) լրատվականը հուլիսի 28-ին «Ղարաբաղյան հայերը սովոր են մատնվում» վերաբերյալ հոդվածում գերմանականության մեջ դարձյալ ամրագրության մեջ պահպան է Արցախի անկախությունը՝ լինելը՝ «Դայերության ակեցված Լեռնային Ղարաբաղի դեմք կատարելու համար Արցախի Հարությունանը հովհանության մեջ 24-ին ազդարաել է ԼՂ-ի աղետայի վիճակի մասին»՝ Հոդվածագիր Ամայա Փառագանը (Amalia van Gent) այս եղակիներից է, որ Արցախի Հանրապետության ստեղծման

Պատմությունը ձից է ներկայացնում: «Բաժի կառավարությունը 2020-ի դատերազմնութեադանակից ի վեր Լեռնայիշ Ղարաբաղը անվերադահորեն հաճարում է իր տարածի անջատված մաս: Հ-ն փաստացի 1920 թվականին Ստալինը տվել Աղրբեջանին, թեեւ այս ժամանակ ՀՀ բնակչության ճնշող մեծամասնությունը հայեր էին: Եւ անի որ նրան ճնշող մեծամասնություն էին Մուկվան նրանց ընորհեց ինքն նավար մարդ կարավահակ»:

ԽՍՀՄ փլուզումից հետո Լեռ
նային Ղարաբաղը, Վկայակո-
չելով ժողովուրդների ինքնակա-
ռավարման իրավունք՝ հոչա-
կեց անկախ Արցախի Հանրա-
պետությունը: Այն որեւէ դետու-
թյուն ցայժմ չի ճանաչել»: Հոդ
վածագիրն ամփոփ շարադրան-
ում անդրադառնում է Արցախի
ուղափակման փուլերին, տեղի-
բակիչներին սղանացող ա-
ղետի ահագնացող ուրվանկա-
րին, Կարմիր խաչի անօգ փիճա-
կին, միջազգային տարբեր կա-
ռուցներ՝ միջազգային դատա-
րանի, ՄԻԵԴ-ի, ԵԽ-ի, ԵԽԵՎ-
ի, ՈՂ-ի, ԱԱՆ -ի, Եվրոպական
շարեր տեղական ներքին և ար-

հուլիսի 25-ին:

Ավարիական «Դի Մրեսսե»-ի հրախու 36-ին Երեալից ու-

ս որպես ՀՅ-ի Երևանի Խնդրացած էր Անրկայացրել՝ «Արքեզանի հետ հակամարտություն» Յանաւանի ամփոփ-

թյուն. Դայաստասի ասվածագությունը՝ «Վտանգված» Վենագրով։ Յուլիա Շոմերբաուեր (Jutta Sommerbauer) գրուցել է Աժ նախկին դաշգամավոր, աղքածանագետ Տարել Դայրապետյանի հետ։ Ավատական թերթը նկատել է

Մի կազմակերպությունից, որ բաղադրական մարմին է, ու այնտեղ հարկ է, թեկուզ հումանիտար բովանդակությամբ հայցի մեջ բաղադրական, խնդրի դասմահրավական հիշեցման կետ ունենալ: Չե՞ արել մտածված, թե ակամա, այդ դեմքում ի՞նչ դեմք էր սպասել հարցի այդ դրվածիվ: Ինչորի սին հարցն է լինում, այնորի սին էլ նրան տրվող դատասխանը կիմի: Իսկ թե բանաձեւ կսանանք, Վետո, խորհուրդ, թե՝ առաջարկ՝ այնման էլ եական չէ: Մանավանդ՝ բնարճան համարյա ընդիանական մոտեցումը նկատի առելով, որ դրված էր համարյա բոլոր ելույթներում. այն է՝ Արցախը Ադրբեյջանի կազմում է, եւ բոլոր ելույթները ելնում

էին հենց դրանից կամ ուղղված էին նրան, որ Ադրբեջանն իր տարածում գտնվող Լաշխի միջանցքը բացի իր տաղաքացի արցախսիների համար, կամ Լաշխի ու Ադրբայչի ճանապարհները միաժամանակ բացի, կամ՝ այսուայն հերթականութամբ: Մեծ հաշվով սա էր ֆնարկումը, նայած ո՞ր շահերի կրող Երկրի Երկայացուցիչն էր խոսում, ոգեւորո՞ւմ էր հայերին Ֆրանսիայի կամ Մալթայի Երկայացուցիչների դես, թե՞ ընդհակառակը՝ հիասքափեցնում, ինչուս Ռուսաստանի, Ալբանիայի եւ այլ Երկրների դեմքում էր: Սի տեսակ՝ ես այդ ֆնարկումից զգում էի հայերին ուղղված տաղաքան Ենթատեսը, ասես հառուկ կազմակերպված՝ մի տեսակ լեզիշմագնելու ոչ մի այսանի կողմից դեֆակտո չընդունված, չսուրագրված փաստը, թե Արցախն այլևս Ադրբեջանի կազմում է, ու հայերս, փաստուն, այդ կանխավարկածից միհին ենեն:

ՄԱԿ Անվանգության
խորհրդում մեծ հաշվով բնարկվում էր հետեւանի մասին՝ Արցախն Ադրբեջանի կազմում թողնելու հումանիտար հետեւանի վերացման։ Հարցի բուն դաշտարի՝ բաղադրական լուծման մասին բար լրություն դադարանելով խոսել դրա հետեւանի ստեղծված հումանիտար խնդրից՝ սա կամ արտաքին բաղադրականությունից բան չհասկանալ է, կամ, որ ավելի վասէ, հասկանալով՝ դիտավորյալ հարցը փակուղի տանել է, երբ մեր օրերի Ազգերի լիգա ՄԱԿ-ում ոչ մեկին չի հետարրում հայերի բաղադրական իրավունքները, այլ խոսք է զնում միայն հումանիտար իրավունքից, Ստեփանակերս-Բաքու երկխոսության անհրաժեշտությունից, առանց խորանալու, որ հայերին սովորական անող Բաքվի հետ երկխոսությունից խոսելը երեսպատճենություն է, սովորան ու կուտան ինչ՝ ուրամբեց մեթք է երկխոսություն։

Մեր խնդիրների լուծումը նախ մեզնից է կախված

Այդուես անհմաս օգտագործել ՍՍԿ-ի աճքիոնը, որի հնարավորությունը մոտակա ժամանակում հայերը հազիվ թե ունենան, նշանակում է դարձաղես՝ իմիտացիա անել, որ բարձրացնում ես խնդիրը, միջազգայիններից ստանալ այն, ինչ նախարես հենց նոյն միջազգայինների գծած բարեկով իրականացվում է եւ հայսնվել ճագարի՝ նոյն ժրջագծով անհմաս դրսվելու օրակում: Թե բա՝ վերջակետ, Լաշինի միջամցը դեմք է բացվի (ԱՄՍ), խաղաղության օրակարգի ստեղծարար ոգու դահլյանմանք, ու Աղդամով ճանաղարին անգամ դիմարկում էր ՍՍԿ-ում ԵՄ ներկայացնուցիչը, ճիշտ է հիմնական դիմարկելով Լաշինի ճանաղարիք: Իսկ Ռուսաստանի ներկայացնուցչին, եթե նրան չճանաչեինք, մի դահ կարելի էր ընդունել որդես Ադրբեյջանի ներկայացնուցչի:

Վաշամետն էլ այդ բնարկումից հետո ասում է՝ միջազգային բարձրագույն այսանում ընդգծվեց Լաշինի միջանցի փակ լինելը. Տնաւեն, արտերկրում նույնիսկ դպրոցակամները գիտեն, որ աղրեցանցին, բռնին ու ռուսը ձեռքետորի փակ են դահում Լաշինի միջանցը, ու ասեմք թե այն բացելու առանձին-առանձին կոչերը հիմա միասնաբար արեցին, դրանց արցախցիների բերանը բա՞ն մտավ: Դրա փոխարեն՝ **Արարած Սիրզոյանն** էլ, երկրի վաշամետն էլ թող հակառակ կողմից գան՝ չի բացվում Լաշինի միջանցը, խաղաղության օրակարգի ճասին ոչինչ չի բնարկվում, ու վերջը: Ասեիֆ, որ չի կարող երկխոսություն լինել դահձի ու զրի միջեւ, դադարեւ հայտարարել Աղրեցանի տարածային ամբողջականությունը ճանաչելու մասին, երբ Արցախի ղեկավարությունն այս դահին էլ ինքնուրուցման իրավունքից է խսում: Ընդունել, որ սխալ արտաքին բարարականությունն

Եթ վարել, ինչը հանգեցրել է
այս վիճակին, փոխե՛մ մոտե-
ցումները, սխալի կեսից հետ-
դաշնալը անոր չէ: Մինչեղեն՝
վարչապես **Փաշինյանն** ա-
սում է.

«ՀՀ-ն շարունակում է վերահստանական հավատարմությունը խաղաղության օրակարգին եւ դաշտոնական Բարվին կոչ անում ձեռնողահնանակ խաղաղություն հաստելու դատմական հնարավորությունը գրոյացնելու բայլերից»:

Չեմ իոզնի հարցնել՝ ո՞ր խաղաղության օրակարգը, ես ո՞ր քայլենիքի մի մասը դիտարկվում է որպես Ադրբեջան, թե այն, եթե առեւանգվում է Հայաստան վիրահատության եկող արցախին, ու նրան Բաքվի կողմից ներկայացվող մեղադրանը մեղադրանք է լինելու Արցախի ու Հայաստանի՝ դարաբարյան շարժմանը, առաւտաօրմանը. Ալեքսանդր 44-օ-

ավատագրամբ, որը չունի 44-ը
րյա դատերազմին ճամանակ-
ցած բոլոր հայ տղամարդ-
կանց: Կամ միգուցե այն, եթ-
ք ամեն or համարյա կրակոցներ
կան Արցախի ու Հայաստանի
այս ու այն բնակավայրի ուղ-
ղությամբ, գերիներին չեն վե-
րադարձնում ու անջում են
Բաֆվի բանում, նոր գերիներ
վերցնում, դահեստագրուային
առեւանգում: Ես մինչեւ իհմա
չգիտեմ որեւէ ազգության ներ-
կապութափ, որն ինքնակամ,

գոյութենական վախից դրդված՝ հայրենիքը հանձնի ուրիշի, մտածում ես՝ Արցախն Աղրբեջանի կազմում թողնել դատասվողութերը հայ չե՞ն, ազգի ներկայացուցիչ չե՞ն, չե՞ն դասկերացնում վտանգի ասիհճանը, որը հաջորդելու է Արցախն Աղրբեջանին բարեհաջող հանձնելուց հետո: Եթե չեն դասկերացնում, թող միանան Բաֆվի հեռուստաալիքներ, որոնցով ողջ Հայաստանի բարեկան են ամեն օր ցուցադրում՝ աղրբեջանական անուններով, Բաֆվի ախորժակն արդեն ողջ Հայաստանն է ուզում, ու ոչ թե նրա այսպահն Ասոր:

Խաղաղության օրակարգի
խոսդներին մի վերջին ան-
գամ հարցնեն՝ համոզված են
գործում, թե դարձ մոլորու-
թյան մեջ ե՞՛: Եթե մոլորու-
թյան մեջ ե՞՛ աղա սխալն
ուրբեյի է, ուղղակի դեմք է
նորմալ մարդկանցով, իրա-
կան մասնագետներով փոխա-
րիմել համարատասխան դա-
տասխանառություններին: Այս
զարմանալի է, որ չե՞՛ տեսնում,
մինչդեռ անգեն աշխով էլ
այժմ երեւում է, որ **երդողանց**
ու **Պուտինն** որուել են նորովի
կիսել Հարավային Կովկասը,
այդ թվում Հայաստանն ու Ար-
ցախը, իսկ նրանց իբր դիմա-
կայող ԱՄՍ-ը, մյուս դեռու-
թյունները, դարձաղես իրենց
փայն են ուզում, կամ արդեն
անթափուց Նոր Խազարիա
ծրագիրն են իրականացնում,
ու այդ դաշտառով նույնութեա
խոսւմ են նոյն այդ բանից,
որը հնարավոր չէ՝ խաղաղու-
թյունից:

Խաղաղությունն, այս, լավ բան է, ու կենաւկան անհրաժեշտություն մեզ համար, ու ոչ թե՝ հանգային, սնտեսական, էներգետիկ տակ, ինչդեռ մեծ խաղաղուների արտասանած բառակոյութերի տակ թափնակած բուն իմաստն է: Սական մեր դեմքում ուրիշների ձեւած խաղաղությունը տարտարելը հայրենիքի կորուս է նշանակելու, որին հաջորդելու է դետության կորուսը:

Եթե որեւէ մեկը դատապահ-ներ ունի, որ այդուս չէ, կամ տեսողության խնդիր ունի, կամ կրկնակի մուգ ակնոց է հագել ու չի տեսնում՝ ի՞նչ է կատարվում աշխարհում, այդ թվում Հայաստանի եւ Արցախի ռուրց, այդ եւս ուղղելի է դատապահգերծումը։ Երբեն դեմք է սեփական ձայնն անջատել ու լսել ուրիշներին։ Եթե անգամ միայն հիշենք, որ Աղդամուն ռուս -քուրքական կենտրոն է գործում, այնտեղ միասին են գծում դլանները, այդ թվում՝ Արցախի տօքափակնան, դա թույլ կտա որոշողներին միշտ սրափվել ամենաթարմ տաստանիներ

Թահին:Այդ ոլաններում Արցախի նասով կոնկրետ հեռահար ծրագիր կա՝ հայաբափում: Սիախն դասկերացեն, որ արդեն սովանահության դեմք գրանցած Արցախում, որի տարբեր դիրքերը Արքեզանը միշտ էլ գնդակոծում է, եթե մի ժամի անգամ այսպես տևաբար ցցափակի ու ամեն անգամ մի տարբեր բացի սոված, հոգնած, ձմռանը մրսած արցախցիներին Հայաստանի հետ կաղող ճանապարհը: Բնականաբար՝ Արցախը կղատարկվի, ժամի որ Բարսի դայնաններով երկխոսելու առաջարկը նրանց համար հույսի տեղ չի թողնում: Իսկ Արցախում տեղի ունեցող Յերվադաբական Ենթատեսուր ուեցող ժայլերը ոչ մի լավ բան չեն հույսում...

Եթե դատարանազերծումն
իշխանությունն իմբնուրով չի
կարող անել, ներկա ընդդիմու-
թյունն էլ թաքախված է նույն
աշխարհաբաղաբական խա-
ղերի մեջ, ապա ի վերջո կգտն-
վեն ճարդիկ, որոնք իշխանու-
թյանը իրականության դաշտ
կրերեն, Մաքսոնց դուրակում
ժամանակին ներկա իշխա-
նավորներից շատերի կողմին
աշխուժակ եղած **Սամզել**
Սարգսյանը վկա, որը հայտա-
րաբել է, որ ճարդկանց հա-
մախճբելու բնարկումներ է
սկսել, իսկ նրա նմաններին
թերման ենթարկելը չի կարող
կատեցնել այդդիմիսի բնար-
կումները: Կորերո օապու են:

Այնուա որ մեր խնդիրների
լուծումը նախ մեզնից է կախ-
ված՝ նախ մարդկանցից (ոչ
արկածախնդիր, ազգային
խնդիրներին նվիրված), օրա-
կարգի ձիւս դրվածնով, հա-
մահայկական կրնանսուսառ
ձեւավորված մուտքումներով,
բանակու տարաստերով...

Իսկ թե ՄԱԿ Անվտանգության խորհուրդն ինչ բանաձեւ կը ընդունի, որքանով դա ծովով կած կլինի ՄԱԿ մշտական եւ ժամանակավոր անդամ Երկրության նավթագազագային եւ նյութական այլ շահերի դիմունով, շատ փոփոք նշանակություն ունի, մանավանդ՝ Աղբեցանն իրեն դուրս է դրել միջազգային օրենսդրությունից ու հերթական անգամ շան տեղ չի դնելու այդ բանաձեւը, խորհուրդը կամ հորդոր՝ ինչ էլ ընդունի պիտի, իսկ դուք փորձում եք այդ օրենսդրությանը նրան մեր աշխարհին:

Արա Վրա ազդեցի:
Սնուփ Դոգի Վրա ծախսելիք
6 մլն դրամով առնելիք ՄԱԿ
անդամներից եւ հրավիրյալ
անդամներից նրանց , ում
հնարավոր էր առնել . աշ-
խարհն է այդոիսկին , ոչ թէ՝
դժբախտութունը դրանը՝ լոճ-
վելի համերգներով եւ փառա-
սութերով

ԳԵՂԱՍ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Լաշինի անցակեցը, նելի է Կ. Զատուլինը, ստեղծվել է, որ հնարավոր չի-նի Լեռնային Ղարաբաղի հայերին ռազմական օգնություն ցուցաբերելը, եթե նրանց դեմ կրվել սկսեն ադրբե-ջանական զրբեր: Ադրբեջանը, նկա-տում է նա, շահագրոված է հնարավո-րինս արագ մեկընդմիւս լուծել այդ խնդիրը, այն է՝ վերացնել Լեռնային Ղարաբաղն իրեւ հասկացություն, անգամ աշխարհագրութեն: Այս իրավի-ճակն իրեւ ծանր մեղադրանք ուղղե-լով Հայաստանի գործող իշխանու-թյան դեմ, «որը կարծես բավական չէ որ անկարող է դաշտանել հայերի ի-րավունքները, դեռ նաեւ բանը տանում է ռուս-հայկական դաշնակցային հա-րաբերությունների ասիհանական կազմաբանդման», բաղաբատեսն ավե-լացնում է, թե իրենց՝ ռուսների համար իրավիճակի դժվարությունն այն է, որ իրենք չենի ցանկանում սրբ հարաբե-րությունները թուրքիայի հետ, իսկ Թուրքիան բացարձակադես առանց բաւկելու օգտվում է դրանից: Ռուսաս-տանյան բաղաբատեսներն ու լրատվա-միջոցները հիմնականում, բնականա-բար, խանրով են վերաբերվում հայ-ադրբեջանական բանակցություննե-րին նաեւ Արևմուտքի հոլյժ ակտիվա-ցած միջորդությանը:

«Ինչուս է Արեմուտքը փորձում լարել իրավիճակը Բաֆում եւ Երևանում, մինչ Սոսկվան զբաղված է Կիեւով». այս հարցադրմանը մի իրաղարակում է արել «Սվորողմայա դրես» կայքը: Ի՞նչ է, օրինակ, հարկավոր ԱՄՆ-ին այս դատմությունում, եւ դրանում ինչ դեր ունեն նախագահ **Բայդենի** վրա տեղի հայկական լրբիի ազդեցությունը, ասդարեզում Բայդենի առկայությունն ընդհանրադես: Պատասխանելով այս հարցին, ՌԴ Քաղաքական եւ սնտեսական հաղորդակցությունների գործակալության վերլուծական նախագծերի սնօրեն **Միխայիլ Նեյժմակովը** կարծիք է հայսնել, թե ԱՄՆ-ի համար առարկայորեն ձեռնուու է դարբերաբար սղասելիթյունի ավելի բարձ մակարդակ սահմանել մերք Բաֆում, մերք Երևանում (այդ թվում՝ ճգտելով մեծացնել հակասությունները Սոսկվայի հետ)` չվերցնելով ավելորդ դարտավորություններ: Սու աղագայում, ըստ նրա, գոյություն ունեցող միտումները ավելի հավանական ե՝ կորականվեն: Ընդհանուր առմանք, Բաֆի համար Վաշինգտոնի հետ Երկխոսությունը մի փոքր ավելի հետք կլինի հանրաբետական մարտականի հետանության

«Կեղսոնց աշխարհավայրական խաղը» եւ
հայերին դեռ դայլութելու անհրաժեշտությունը

գալու դեմքում, իսկ Երևանի համար՝ եթե դեմոկրատները մնան իշխանության դեկին: Բայց ԱՍՍ-ն կխաղա իր խաղը՝ դարբերաբար կողմերից յուրաքանչյուրին կամ ավելի բարենպատ, կամ «ավելի սառը» ազդանշաններուակելով:

Բոյր դեմքերում ակնհայտ է մնում, որ Արցախի կենաց-ճահու խնդիրը հայտնվել է Ռուսաստան-Արևմուտք հակամարտության ոլորտում, որից լավ բան սղասելը թվում է դժվար է: Այս

Ժարվել է ԼՂ հացում Ոտևաստանի հետ համագործակցելուց: Արեւուտիքի խաղի Էրթյունը, ըստ Ալեքսանդրովի, Ոտևաստանին ու Հայաստանին գտնեցնելը է, այնտեղ հակառական տրամադրությունների բուռն ազը, հայ հասարակությանը Ոտևաստանի դեմ հանելը եւ, որդես հետեւանք, Մոսկվայի ու Երեւանի դաշտանական դաշինի խզումը: Իսկ հենց դա տեղի կունենա, եթե Ոտևաստանի Դաշնությունը թույլ տա Ղարաբաղի հայերի եր-

Կարծիքին է նաև ռազմաբաղաբական հարցերի ռուսաստանցի փորձագետների դոկտոր, «Ազգ»ի ընթերցողին ծանոթ Միխայիլ Ալեքսանդրովը: «Կենտոն աշխարհաբաղաբական խաղն Անդրկովկասում սպառնում է հաճգեցնել Ղարբաղի հայ բնակչության ցեղասպանության»: այսուհետեւ Վերնագրված հոլիսի վերջին «Ճեն.ռու (dzen.ru)» էլեկտրոնային հարթակում ստագրված նրա հոռվածը:

Անդրադաշնայով Հայաստանի, Աղբեջանի եւ ՌԴ արտգործնախարարների հոկիսի 25-ի մոսկովյան քանակցություններին, բաղադրել եւ ուժում է, թե դրանք մեկ անգամ եւս ցուց սկեցին, որ ԼՂՀ-ի դեմ աղբեջանական ազգային անվետքանայի հորդորներով կանգնեցնել չի հաջողվի, որ անհրաժեշտ է ուժ կիրառել: Սակայն Բաբին ռժիմի դեմ ուժի կիրառումը հիմա դժվարացել է, քանի որ Անդրկովկասում ծավալվել է կեղտու աշխարհաբաղադրական խաղ, որի նոյանակն է Ռուսաստանին դրւու մղել այս տարածացանցից: Այդ խաղի նախաձեռնող արեւմտյան կոպիկահան է, որը հրա-

Նիկ գտումներ: Ըստսմին Բաբվի կողմից արցախահյերի էթնիկ գտնանք Արեւմուտիքի չմիջանտելը արեւմյան ինտրիզանների դաշկերացմանը դեմք է աղափառվի Աղրեջանի հետ Երկարաւութեալ լավ հարաբերություններ: Եկայդուսունկ Ռուսաստանը կվարվի Անդրկովկասից, իսկ Արեւմուտիքն, ընդհակառակը, կմնացնի այնտեղ իր ներկայութեան:

Իսկ եթե Ռուսաստանը «չիանձնի» Ղարաբաղը, ասկում է հոդվածում, կտրով կվատանան հարաբերությունները Բաքվի, առա եւ Թուրքիայի հետ, ինչից կօգսվի Արեմուսֆը՝ հույս ունենալով Ադրբեջանում ստեղծել հենակետ Ռուսաստանի ու Իրանի դեմ... Այս դայնաններում ռուսական դիվանագիտությունը փորձում է «օստել երկու արռողների վրա», որոնի իրարից անժեղորդեն հեռանում են՝ մուտքելով անխոսակելի ընտրության դահը: Կարգն այստեղ այն է, թե դեռ որքան կրիմանա ԼՂՀ բնակչությունը... «Ինչի վրա է հույս դնում ՌԴ ԱԳՆ-ն, ոչ այնքան հասկանայի է,- ասում է Ալեքսանդրովը:- Ես այստեղ չեմ խսում ՌԴ ԱԳՆ-ում աղրթեանական լորրի մասին,

որն աշխատում է Բաբկի օգին, խոչընդոտում է Ողոասաւանի Վճռական միջոցներ ձեռնարկելուն՝ գրագետ կերպով շահարկելով Արեւմուտի հետ առձակատումը։ Ես խոսում եմ այն դիվանագետների մասին, որոնք գործով են դաշտանում Ողոասաւանի ազգային շահերը։

Հնարավոր է ռուսական դիվանագիտությունը հոլյուսը դնում է այն բանի վրա, որ Արեւանութիւնը հասարակական կարծիքի ձևեցման ներքո դաշտամիջոցներ սահմանի Աղրեջանի դեմ, եւ Աղրեջանը ստիղոված լինի բացել Լաշինի միջանցք՝ առանց Ռուսաստանի հարկադրանի, ինչը վերջինիս հնարավորություն կտա դահմանել նորմալ հարաբերություններ եւ Բաբի, եւ Երեւանի հետ։ Հոլյուսը դնել դրա վրա՝ նշանակում է չինանալ արեւացյան երկրների դասմությունը, նշում է հոդվածագիրը եւ օրինակներ բերելով՝ հավասրում, որ այնտեղ հասարակական վրդովմունքն անզան հաւաքի չի առնվում, եթե դա չի համադրասախանում իրենց արտաֆին բաղաբականությանը։ Արեւանութիւնը եւ Ռուսաստանի դիվանագետները, նրա արտահայտությամբ, այնքան են տարվել այդ խաղողով, որ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ճակատագիրը նրանց համար մնվել է հետին ոլան։ Ոչ մեկը չի ուզում սկսել ու դայմանապլուվել աղրեջանական արգելափակման՝ դադարեցմանն ուղղված համատեղ գործողությունների մասին։ Դա համաշխարհային դիվանագիտության անորն է, ռուսաստանականին ներառան։

Եթե Ոուսաստանը վախենում է Ադրբեյջանի հետ հարաբերությունները փշացնելուց, ապա Բարեն չգիտես ինչու չի վախենում Ուկրաինային օգնելուց: Մինչդեռ Բարեն, ինչդեռ նույնին է, առաջի դաշտառներ ունի թանկ զնահատելու Ոուսաստանի հետ լավ հարաբերություններն ու նրա բարեհածությունը: Քենց այդ հանգամաննից էլ, Միխայիլ Ալեքսանդրովի համոզմամբ, դեսք է ելնի ռուսական դիվանագիտությունը, այլ ոչ թե ՌԴ Ազգությունը եւ Երկրի այլ դեւական կառույցներում ադրբեյջանամետ լորրիի առաջ տարվող գաղափարներից, ինչին դեսք է Վճռականորեն վերջ տալ: Որովհետեւ ծիծաղելի է խոսել Ոուսաստանի մասին իրեւ բազմաբեւեր աշխարհի կենուրուններից մեկի եւ «Պարել Ադրբեյջանի որորուսի տակ»:

Վերջում կարենք եմ իամառում թե-
րել 1992-1996 թթ. Մինսկի խնդիր ողո-
սատանցի համանախազգահ, ՈՂ
ԱԳՆ վետերանների խորհրդի նախա-
զգահ Կլադիմիր Կազիմիրովի միհը՛
արտահայտված «Ռուսարմինֆո» գոր-
ծակալության երերում, ի արձագան
Մինսկի խնդիր համանախազգահ Երկր-
ների դեկապարներ Բայդենին, Պուտի-
նին և Մակրոնին Հայաստանի երրորդ
նախազգահ Սերժ Սարգսյանի հովհա-
սյան հայտնի բաց նամակի:

«Այն բաները, որ անում է կիհամ Ալիելը, ոչ մի կերպ չեն համաղատախանում այս տարածաշրջանի Երկրների հանգիս եւ ընականոն զարգացման շահերին», - ասել է դիվանագետը: Նրա կարծիքով՝ իրավիճակն անելանելի չէ. այս Երկրների, այդ թվում Ռուսաստանի հասարակական կարծիքը ոչ Իհշիքան կարող է անել... Բայց միեւնույն ժամանակ հայերը դեռ դեմք է դայլարեն հնմուրովն զարգացման համար:

է «անվա հայի» իմիջ, մի հայտանարդ իրավաճար նկատել տվեց. «Եվրոպական ազնվականությունը մինչև 18-րդ դար չի լողացել, ոչլու է եղել, Լուվրում գրուարաններ չեն եղել, ուրի կտորների մեջ են արել ու դրւու ուրտել լուսանութերից, դայլախ դատեր արտաքինից ամբողջովին կղանի մեջ կորած են եղել, իսկ մինչև իմաստ սեղանի մոտ խնջում են, զուգարան զնալուց զանգվածաբար չեն լվացվում: Մեր տաճակու սնամկ գյուղացիներից վերցրած մի բանի օրինակներ բերանի ծանոն են սարել, դրանց տեսեր...»:(*)

6. Խասհակ Բաբել (1894-1940)

Ուսագիր իրեն գրող Խասհակ Բաբելի «Իմ առաջին հինորար» դատմվածի հերոս՝ մի ռուս երիտասարդ, մարմնավաճառուիի Վերայի հետ իր անկեղծ գրուցում դատմում է, որ տաճակին սարեկանում եղել է «տղա, հայերի համար», որ Բաբելը «ինձ ծանոթացրին իր Ստեփան Իվանիչի հետ: Դարձա նրա տղան ու չորս տարի միասին ապրեցին: ...Վերան ոժիքներ էր սպասում իրից»: Այս դատմվածի հայերեն թարգմանության մեջ «հայ» բառը փոխարինվել է տղամարդով ու մարդով. «տղա եմ, տղամարդկանց համար.... ինձ ծանոթացրին Ստեփան Իվանիչի հետ: Դարձա նրա տղան ու չորս տարի միասին ապրեցին:Վերան ոժիքներ էր սպասում ինձ փշացրած մարդուց» (Խասհակ Բաբել, Հատընթիր, Երեւան, 2015, էջ 249-250, թարգմանիչ՝ Արմեն Հովհաննեսյան):

Այս մեջբերումը թերեւս դարձալ կհարուցի մեր հայերեական տարբերակի վրովմունքը: Սակայն ոչ միայն իրեներն են գրել այս երեւութիւն մասին. նրանից առաջ Շաֆֆին իր «Ակն ընդ ական» դատմվածում անդրադարձել է Կովկասի հայ վաճառականության մեջ դատամելանլության (Էֆերոֆիլիա) դրսւուրումներին....

7. Մ. Ագեւել-Մարկ Լեիի (1898-1973)

Ուսա գրող, լեզվաբան, գերմանագետ Մարկ Լազարեևիչ Լեիին (1898-1973), որը 1924-1942 թթ. բնակվել է Գերմանիայում եւ Թուրքիայում, 1924-ին թուրքական իշխանությունների իրամանով Ստամբուլից արտափակվել է ԽՍՀՄ որդես խորհրդային բանագի: Նա հաստավել է Երեւանում, ամուսնացել հայուի Ա. Մկրտչյանի հետ, գերմաներն լեզու եւ գրականություն է դասավանդել Երեւանի Օսար լեզուների մետական մանկավարժական ինսիտուտում եւ Երեւանի մետական համալսարանում, նաեւ աշխատել ՀՀ ԳԱ լեզվի ինսիտուտում: Իսկ մինչ այդ, 1934-ին, Փարիզի ռուսական մանուլում Մ. Ագեւել ծածկանու-

նով իրատարակել է իր միակ վեղը՝ «Վեր կոկահնով» վերնագրով, որը լայն տարածում է գտնել: Այն մուսկացի մի գիմնազիան դատմությունն է: Ուսասաւանի բաղադրական անդյալով ապրելու սովորությունը, եւ թե ինչպես 20-րդ դարում էլ հայ մարդ տառապում է իր ազգի երեմնի կայրության կորուսով: Ավելորդ չեմ համարում այդ հասկածն ամբողջությամբ թարգմանքար նեղբերել: Նկատեմ, որ Հակոբ-աղան խոսում է սխալաւառութեանունով եւ Տիգրանակերի անունը տալիս է Տիգրանակերի անունու: Թարգմանությունը կատարել եմ օգտելով վերի էլեկտրոնային տարբերակից, աշխատել եմ դադար նկանդերի գրած՝ հայ հերոսի արտասանած բառերը.

«Քեմալը... լավ չէր ճանաչում Հակոբ-աղային: Ես ուղարկում էի, որ նա լսի Տիգրանակերի մեջ օգտելով վերի էլեկտրոնային տարբերակից, աշխատել եմ դադար նկանդերի գրած՝ հայ հերոսի արտասանած բառերը.

Հաչիկի մասին է: ԶԵ, խոսր Տիգրան Երկրորդի մասին է: Երբ էդ հոռմեացի գյորքերան Լուկովլուր ցցաղատեց Տիգրանկերը, Տիգրանը վերցրեց համարյա լրիվ զորոն ու հեռացավ բաղադրից: Տիգրան-ջան, ինչի՞:

Սա մեծ թագավորի մեծ սխալն էր: Տիգրանկերն ամուր դարձանելու ուներ, Տիգրանկերը հիանալի զուր ու ուներ, մի ժեսակ սոուկ-սու, որ ոչ չէր կարող մի թափով մի բաժակ խմել, իսկ Տիգրանկերը երեք տերի տարի ու երեք ամսվա սննդի դաշաւ ուներ: Ինչի՞ համար: Լրիվ փոփի ու մոխիր:

Տիգրան-ջան, դու կարող եր դատմանել մեծ բաղադր, բայց նախ դեմք էր բոլոր հույն գյորքերաններին բերիր, որովհետեւ նրան դավաճան դուրս եկամ: Հովաների ինչի՞ն եին դեմք հայերը:

8. Խորիս Լուխ Բորիսին (1899-1986)

Արգենտինացի մեծահամբավակ գրողն իր «Ինքնակենագրական էսատում» խոսւնով նոր մասին, նույն է, որ Լեոնոր Աստելդ Սուլարտս դե Բորիսը (1876-1975) հոր միջոցով սովորել է անզերեն եւ անուսունու մահից հետո «կենտրոնանալու նորատակով թարգմանեց կիյամ Սարոյանի «Մարդկային կատակերությունը»: Թարգմանությունը իրատարակի գտավ, եւ այդ աշխատանի համար մայր վաստակեց Բուլենոս Այրեսի հայկական համայնի գնահատականը» (Խորիս Լուխ Բորիսին, Համեմության դատմություն. Ինքնակենագրություն, էսաեներ, դասախություններ, թարգմանիչ՝ Համեմության Ամիրայյան, Երեւան, 2016, էջ 23-24): Քիրավի, ուսագրավ փաստ է, որ Սարոյանի նույնական կենտրոնական դատմանը կատական է նրանից տարինվաճ մեծ արգենտինացի թարգմանչությունը:

Հակոբ-աղայի մասին Հակոբ-աղայի փորիկ դատմվածը, որն արդեն դասական է դարձել տեղական ցցանակներում:

-Հակոբ-աղայի, - ասացի ես, ես երկար եմ նսածել, թե ինչու Տիգրան Երկրորդը, կառուցելով մեծ բաղադր Տիգրանկերը, բռից, որ այն այրեն ու թալանեն հոռմեական բարքարությունը: Միթե չէր կարող դատմանել այն:

Եկ մինչ ես հարցում էի, Հակոբ-աղային տիսուր գլխով արեց՝ ինձ հասկացնելով, որ նման հարց չի կարող չառաջանալ ոչ մի իհը թե աս խելամիտի գլխում:

-Օ, Տիգրանկեր,- հառաջեց Հակոբ-աղայան-լրիվ փոփի ու մոխիր... Արեւելի ամենա- դասական է դարձել տեղական ցցանակներում:

Ու գիշեր նրանի սատանայի մես բացեցին դարդասմերը, ու հոռմեացի զինվորները վառեցին ամեն ինչ, ու բաղադր մենակ փոփի ու մոխիր մնաց:

Իսկ մինչ նրանի ցցանակները կատական էր իրինային Ղարաբաղյաց, որտեղ հայերը (որոնց իրինային համարում էր մեծ նօականի կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արտիու արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էին սպանել» (անդ, էջ 306): «Եվ ովկ իմանա, մտածում էր իրինային մասին, մտածում էր ամեն, մինչ ռադիոյում հերթական անգամ խոսում էին այրեցանական ցցան համայնիսացող Լեռնային Ղարաբաղյաց, որտեղ հայերը (որոնց իրինային համարում էր մեծ նօականի կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էին սպանել» (անդ, էջ 303): Ցավայի է, որ արցախյան հակամարտության թառուցիկ հիշատակումը կատարվում է դարձայի անգամական կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էնձ էին սպանել» (անդ, էջ 306): «Եվ ովկ իմանա, մտածում էր իրինային մասին, մտածում էր ամեն, մինչ ռադիոյում հերթական անգամ խոսում էին այրեցանական ցցան համայնիսացող Լեռնային Ղարաբաղյաց, որտեղ հայերը (որոնց իրինային համարում էր մեծ նօականի կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էին սպանել» (անդ, էջ 303): Ցավայի է, որ արցախյան հակամարտության թառուցիկ հիշատակումը կատարվում է դարձայի անգամական կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էնձ էին սպանել» (անդ, էջ 306): «Եվ ովկ իմանա, մտածում էր իրինային մասին, մտածում էր ամեն, մինչ ռադիոյում հերթական անգամ խոսում էին այրեցանական ցցան համայնիսացող Լեռնային Ղարաբաղյաց, որտեղ հայերը (որոնց իրինային համարում էր մեծ նօականի կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էին սպանել» (անդ, էջ 303): Ցավայի է, որ արցախյան հակամարտության թառուցիկ հիշատակումը կատարվում է դարձայի անգամական կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էնձ էին սպանել» (անդ, էջ 306): «Եվ ովկ իմանա, մտածում էր իրինային մասին, մտածում էր ամեն, մինչ ռադիոյում հերթական անգամ խոսում էին այրեցանական ցցան համայնիսացող Լեռնային Ղարաբաղյաց, որտեղ հայերը (որոնց իրինային համարում էր մեծ նօականի կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էին սպանել» (անդ, էջ 303): Ցավայի է, որ արցախյան հակամարտության թառուցիկ հիշատակումը կատարվում է դարձայի անգամական կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էնձ էին սպանել» (անդ, էջ 306): «Եվ ովկ իմանա, մտածում էր իրինային մասին, մտածում էր ամեն, մինչ ռադիոյում հերթական անգամ խոսում էին այրեցանական ցցան համայնիսացող Լեռնային Ղարաբաղյաց, որտեղ հայերը (որոնց իրինային համարում էր մեծ նօականի կույրի կրող ազգ, եւ ոչ միայն իրենց արակարգ կոնյակի համար) այս գիշեր խան բաղադրական անձ էին սպանել» (անդ, էջ 303): Ցավայի է,

ԿՐՊՆԻՔԵԱՆ ՇՆԱՐԴՐ ՆԵՐԼԱՍՅՈՒԹԻՒՆ

Կարեն Միքայելյանի 100 տարին

Եհւս այսօր լրանում է հայկական մանկավարժության, գեղարվեստական դաստիարակության, Փիլմարվեստի, բատրոնի, հեռուստալրացրության, ժողովրդի հետեւյալ ուսուցման եւ հարակից մասնագիտությունների մեր զիսավոր դարբնոց՝ Պայաստանի Պետական Սանկավարժական համալսարանի կուլտուրայի ֆակուլտետի հիմնադիր եւ առաջին դեկան Կարլեն Միրզախանյանի ծննդյան 100 տարին։ Կազմակերպական ջիղ, բարձր ծաւակ, դիմուկ, սրամիս խոսքի վարժեց, կոլորիտային անձնավորություն, որին տասնամյակներ հետո լի դեռ երանությամբ են հիշում այժմ արդեն հայտնի գիտնականներ եւ արվեստագետներ դած ճրա սաները։

ԵՎ Այլ Կերտ չէր էլ կարող լինել: Կարեն Ժիրայրիչը ծնվել էր ծագումով կանեցի իրավաբան Ժիրայր Եւ Պետհամալսարանի ամենահարգված դասախոսներից, ծագումով նույնութեա կանեցի Եվգենիա-Սիրզախանյանների ընտանիքում: Այսուհամդեռ մարդիկ իրենց վաստակով կատարած գործով են հիշվում: Կարեն Սիրզախանյանը հայկական բուհական կրթուրյան բնագավառում ծանրակշիռ ավանդ ունի, որը ամենակարեւորը, շարունակվում է շարունակվելու է:

Iuſp

բանական ինստիտուտի հայկական
մասնաճիւղ՝ ուսումնական աշ-
խատանի գծով դրուելունի բարձր
դաշտում վերագֆմելու նոր կա-

ասղարեղի մէջ անհատականութիւնը
բարձ դահող ուսուցիչների նորանու^թ
սերունդներ, նրանք որոնց վսահուու
եր ջահակիրներ լինել, հաւատալ իրենց
ուժին:

Ընդգծենք, այսօր էլ, Երկարամեա
վաստակաւաս դեկանի մահից տա-

Դեռ անցեալ դարի 70-ական թթ.-ից

Կ. Միրզախանեանը հաստատեց գիտական շարունակական նախաձեռնութիւններ, երբեմն նաև իրարից անջատ թուացող հեռաւորութիւններում. այսդես, դատմութեան օրինաչափութիւններ նա շաղախեց չորս գրեռում՝ Տնտեսագիտական եւ մշակութային հարուս վորձնվ, ի մասնաւոր՝ նոր զուգահեռներով՝ մեկնելով Մեծ Հայրենականի շրջանի Երիտասարդութեան հերոսականութեան սկզբնադրիւններից: Պատահական չէր, որ գիտական աստ-

Digitized by srujanika@gmail.com

Ո՞չ հաթաքա տվեր, ո՞չ մուննաթ եկեց

թյուն ասել առօնակայանի, Երկաթուղարքի դու շահագործնանը, զրկվել գազամատակարարութից եւ այլն:

Եթե հարցին ճայտենք զուտ միայն ռազմական տեսանկյունից ու չչոր թվեր ներկայացնենք, ապա բավական տխուր դատկեցնելու համար կատարվի: Այսինքն. մեր սահմանների մոտ 300 կմ հատված գտնվում է ռուսական զորքերի դաշտավանության տակ:

- Այդ սահմանի որու հատվածներու (ռուսական բազայի բալանսի տակ ծառայում են հայ դպրության ազգային ներն ու ԱԱԾ-ի սահմանադրա գործերը և պահպանը՝ 300 լրդ-ից մոտ 200-ում)

լը, այսուհետ 300 զարգ առ 200-ին
ռուսներն են:

200 կմ-ը 200.000 մետր Երկարություն
է: Եվ եթե գոյն յուրաքանչյուր 100 մետր
րում նեկական հսկիչ կետ՝ «դուս» տես-
ղակայվի, 2000 «դուս» ունենալու
անհրաժեշտություն կլինի: Հսկիչ ամեն-
մի կետում նպազառույնը 8 գինծարա-
յուր է ամերիկաց 2000 լիտր համար:

Ները՝ իրենց մէջ յայտնաբերուած մանկավարժի ներումը ի ցոյց դնելով, որ ասէին՝ Եւ Յալեանի դասարանից եմ եղել, ես՝ Ֆրունզիկ Ռովաթեանի, Ազատ Դարիբեանի կամ Հակոբ Ուսկանյանի, Յուրի Երզնկյանի, Վանուշ Խանամիրյանի, Ալբերտ Յափուրյանի եւ նրանցողէսների: Երախտաւորներ, որոնց համար արուեստագետն ոգին զօրացնելու գաղտնիքն ուներ Կարլէն Միրզախանեանը: Սա յաջողութեան գրաւական էր արդէն ձեռագիր մշակած իւրաքանչիւր արուեստագետն համար, կանխորոշուած, գիտակից ընտրութիւն վաղուայ ինքնուրոյն բայլերում:

Կարեն Միրզախանեանի հաւաքան
կան բնաւորութեան գծերի մէջ հա-
մատելում էին մարդու սրատս հա-
յեացք, կենսախնդրութիւնը, սուր հու-
մուրը, բայց եւ դատուախնդրութիւնը,
դահանջկոնութիւնը, դիմացինի ներ-
փինը անմիջապէս որսալու անսխալ
բնազդը: Նա ուսանողին կերպափո-
խելու բացառիկ յակութիւն ուներ.
անգամ երբ կատակում էր, զննում էր
ու կողմնորուում շատ արագ, կրա-
հում թէ ով է իր առջեւ: Դու դեռ կա-
րող էիր նախնական տպաւորութեան
գերին մնալ, նա արդէն որուում էր ին-
տեղ միջավայրում՝ լրջախոն գիտա-
կան լինեիր թէ մարզից առաջին ան-
գամ եկած համալսարանական մի-
ջանցքներում ժփոթահար ուսանող:

Բնագդ էր դա, որ գուց զայիս էր իր
խորաքափանց ծնողներից՝ Յանա-
ղետութիւնում ճանաչուած, նշանա-
վոր մասկորականներ՝ իրավաբան **Ժի-
րայր** եւ ղատմաբան **Ելգենիա Սիր-**
զախանեանների բերած, արեան մէջ
ներարկած աւանդից, կրթութեան հան-
դէր ակնածութեան դասերից, որոնք
այսօր անցել են որդուն՝ նոյն ճանա-
ղարհով գիտական եւ կազմակերպա-
կան բարձունիքի ուժի յարթահարած
ղատմական գիտութիւնների դոկտոր,
Պրոֆեսոր, Յայաստանի «Վահան Թէ-
լեւեան» մշակութային միութեան նա-
խագահ Ուլրեն Սիրզախանեանին:

Յիշակի՝ աւանդոյիք շարունակական մասը կազմութեաւ է առաջացնում, կրութեան ժնարարի աշխատանին Սիրզախաննեանների գերդաստանի անսակարկ նուիրուածութեան վկայութիւն:

Այդիսին է Կարլըն Միրզախանեան
մանկավարժ-գիտնականի անցած ու-
սանելի հարուստ ուղին մեր տպաւորու-
թիւններում:

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

16.000: Յաւը առնելով, որ ամիսը մեկ դեժ է հերթափոխ կազմակերպել, ստացվում է՝ զինծառայողների կրկնակին է անհրաժեշտ: Այսինքն՝ 200 կմ սահմանը դահելու համար դեժ ունեն մոտ 32000 հավելյալ զինծառայողնի, եւ դեռ չասած գենֆ-գինամբերի ու ռազմական այլ ծախսերի մասին: Յետք առաջարկ բոլոր նրանք, ովքեր դահման ջում են՝ խզել կապերը Ռուսաստանի հետ, նախ դեժ է գիտակցեն, թե դա ինչ է բարձրացնել:

Ենցիանորվ շարժվելու ժամանակը չէ: Պետք է սրակի դատել, 7 անգամ չափել, մեկ՝ կտրել: Բոլորի վրա մոլոնաթ գալուց առաջ՝ նախ փորձել հասկանալ, թե որտեղ են թերանում իինեւր: Առանց փաստակների օդը թրատող ճառեր բրյուրն էլ կարող են ասել, կաթուրն այն է, թե դրանից ինչ է տահում կամ կորցնում տեսրուրում:

ଶ୍ରୀମତୀ ପାତ୍ନୀ

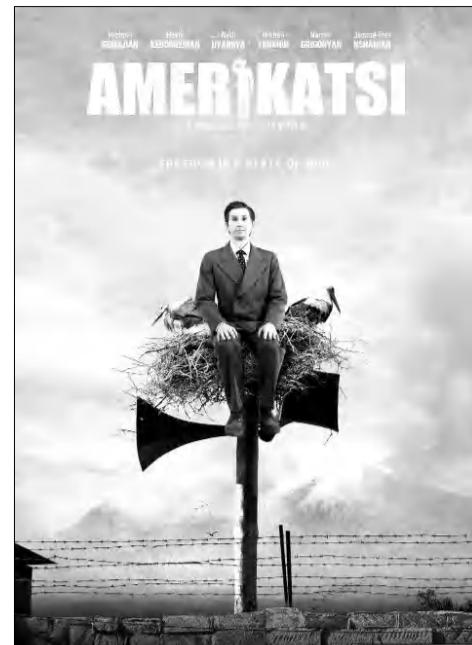
Անցյալ տարի Երեւանի «Ոսկե ծիրան» 19-րդ միջազգային կինոփառանը մեկնարկեց «Ամերիկացի» շարժագործով (Դայաստան, ռեժիսոր՝ Սայլի Գուրջյան, արտադրիչ՝ Արման Նշանյան): Դայաստանում ցայծն չեղավ ոչ մի լուրջ արձագանն, մինչդեռ ամերիկյան բազմաթիվ կայքեցեր ըստ արժանվույն գնահատել են հայկական այս նոր կինոնկարը: Ասորեն ներկայացնում ենք մի քանի կինոնկնադաշտ-ների անդրադարձներ ֆիլմին:

Դերասան **Մայլի Գուրջյանը** թերեւա
առավել հայտնի է «Մենի հինգն են»
սերիալում **Նիկ Զեմփրելի** սիրեցյալի
դերակատարմանը, սակայն նա 1997
թվականից նկարահանում է նաև ան-
կախ ֆիլմեր: Գուրջյանի հայրական
տասն ու տասը վերաբերել են Յայոց
ցեղասպանությունը, ուստի նրա վե-
ջին ֆիլմը՝ «Ամերիկացին», որը ամե-
րիկահայի հայրենադարձության մա-
սին կատակերգական դրամա է, խորա-
դես անհատական գործ է:

1918 թվականից՝ ցեղաստանության ժամանակ Երիտասարդ Չարշին գաղթում է Միացյալ Նահանգներ եւ մեծանում այնտեղ: Այն բանից հետո, երբ Խորհրդային Սիուլյունը հայկական սփյուռքին հրավիրում է հայրենադապել, արդեն հասուն Չարշին (Ս. Գուրջյան) վերադառնում է Հայաստան՝ որունելով իր արձանաները: Նա անհուսալինեն միամիտ է, ակնհայտնեն դասկերացում չունի խորհրդային հասարակության զրկանիների կամ դաժան խստիքյունների մասին: Այն բանից հետո, երբ նա ընկերանում է բարձրաստիճան դաշտունյայի կնոջ՝ Սոնայի (**Նելլի Ռևարովա**) հետ, նա անմտուն վկայակոչում է իր հավատքը, բողոքում է կուսակցության տրամադրած կացարանից եւ, որ ամենավասն է, «կոսմոլոխիսիզմ» է բարզում՝ կետիկներով փողկապ կրելով:

Սոնայի աճուսնու՝ Դմիտրիի (Միխայիլ Տրուսին) ստորադասները Զարիխին գիշերը բերնան են Ենթարկում՝ նյասակ ունենալով սոսկ վախեցմել նրան, բայց բյուրոկրատական որդքայթների հետևանքով նա Ենթարկվում է անժանկետ բանտարկության եւ Սիրի ուղարկելու նշանական սղանալիին: Զարիխի միանցությունը եւ խորհրդային դետական մեթնայի կաֆկայական դաժանությունն ակնկալում է Արմանոր Իանուչիի «Ասալինի մահը» ֆիլմի ոճի երգիծանք, բայց այստեղ չկա որեւէ բան, որը բավականաչափ սուր կամ ցայտուն լինի, որդեսզի ստալինյան ԽՍՀՄ-ի մասին ամենալայն նկատառումներից բացի որեւէ դիտարկման առիթ տա: Իրnf, «Ամերիկացին» իր ամհոգությամբ, հասկի առնելով թեման՝ զարմանալիորեն հաճելի սենյամենտալ լությամբ, ավելի տա հակված է դեղոյի Ռոբերտ Բենինյին, ընդհուպ Գուրջյանի անզարդուն լավատեսական խաղը, որն ուղղողված է իր իտալացի օրգանիզերո լոռուին:

Այս բանից հետո, երբ արտառող Երկրաշրջ բանդում է բանտի արտադին դատելից մեկը, Զարյին հասկանում է, որ կարող է դիմել դատավորության ներք, եւ այդ դատուհանից նրան երեսում է հոլոյի ժեսիլը: Նա զանում է ուտել միայն այն ժամանակ, երբ դա անում է Տիգրանը (**Դույիկ Ջունկերյան**), իսկ երբ վերջինս դարում է կամ վիճում կնոց հետ, Զարյին ցանկանում է, որ նրանց ամուսնությունը հաջողի: Այդ դատուհանի միջոցով Զարյին բացահայտում է այն հայրենիքը, որը եկել է Քինուրելու, ու տարիների ընթացքում անխօնելի կատ է հաստառում դահակի հետ: Եթե ... ամենը պահանջանական

ԱՐՏԱՎԱՀՄԱՆՅԱՆ ԲՈՆԱԴԱՏՆԵՐԻ ԱՐՃԱԳԱՆՔ «ԱՄԵՐԻԿԱԳԻ» ՓԻԼՄԻՆ

դերերը, իսկ Գուրջյանը վարդեսորեն
դեկապարում է նրանց:

Հերթին, իսկ Գուրջյանը վարդենուելու դեկապարում է նրանց:

Ընդհանուր առնամբ՝ «Ամերիկացի», ֆիլմում չհավանելու իիշ բան չկա: Այս կարող է փոփր-ինչ Երկար թվալ՝ չնայած հրաշալի տեսմին, բայց դա արդարաց ված է: Սայդը Ա. Գուրջյանը այս անգամ խկաբես հրաշալի աշխատանք է կատարել՝ «Ամերիկացին» դիտելը դարձան իիր դաշնելով:

Battle Royale With Cheese

ԵՎԱ ՄԵԼԻ ԱՊՈՒԱՆ ԴԱՏԻ ՄԵԾ

Կյանքը գեղեցիկ է «Ամերիկաց» ֆիլմում. սա հուզիչ ֆիլմ է մի մարդու մասին, որն աշխարհաբանական

ցնցումների ժամանակաշրջանու փորձով է դահլյանել իր հույսը, եր զանկությունը եւ նարդասիրությունը:

Ինչողես Որբերտ Բենիսյիի 1998 թ «Կյանքը հիմասնչ է» ֆիլմում, այն դեռ էլ սցենարիս և ռեժիսոր, 1994 թ «Դեյվիդ մայրը» հեռուստաֆիլմում առաջին տղանարդու դերակատարման համար «Եմծի» մրցանակի արժանացած Մայլ Գուրջյանի այս աշխատանքում առաջ հումորով է դատմվում այն ինչը ուս դեմքերում կունկնդրեին բարացած, լուրջ դեմքով: Զարլին՝ ֆիլմի գլխավոր հերոսը, մանուկ հասակում Առաջին համաշխարհային դաշտազմի ժամանակ, փրկվում է Հայոց ցեղասպանության զոհ դաշնալուց՝ ոսկարկվելով Միացյալ Նահանգներում մինչետք նրա ընտանիքի մնացած անդամներին սղանում են: 1947-ին Զարլին վերադառնում է հայրենիք՝ հրադուրվելով Իսրայելի Ստալինի հայրենականության ծրագրով, որը խրախուսանի էր նախատեսում նրանց հանարկությունները կվերադառնան՝ օգնելու երկրության մասնակիությունում:

Իհարկե, ինչողությունը են հայրենադարձվող հայերը, իրականությունը միանգամայն այլ է, քանի որ շատերը մեղադրվում են հանցագործությունների մեջ եւ ուղարկվում սիրիյան աշխատանքային ծամբարներ: Զարյին ծեր բակավել է արեւմյան բարոզչությունը տարածելու համար, որովհետեւ համար ձակվել է հանրության առաջ կետավոր փողկապ կրել, ինչը բացահայտություն նշանակում է, որ նա իր անկումային կոսմոլոգիական փորձում է խարխվել կոմունիստական վեհ սկզբունքները ԳՏՆՎելով հայկական բանտում՝ նա դատարասվում է սիրիյան արտասահմանը, մինչ Երկրաշրջ ցնցում է հողը Եվ վճասում կառուցի մեծ մասը: Քանի որ բանտի վերանորոգման համար բանտ վրեներ են անհրաժեշտ, Զարյին եւ նրա բանտարկյալ ընկերներին չեն արտորում, այլ դահում են տեղում:

Երկրաշրջից հետո գտնվելով բան
առելում՝ Օսման Շահը է որ պահ

Տի դասի մի հսկայական համպածը բանդվել է, այդդիսով թույլ տալով նրան դիմացի բնակարանում տեսնել ամրակազմ դահակ Տիգրանին (Դովիկ Ջոյուշելեյան) եւ Շառ Կոնջը՝ Ռուզանին (Նարինե Գրիգորյան): Ինչդեռ Ձերմա Սրբուարթին (Դիշենի «Պատուհան դեղի բակ» ֆիլմի գլխավոր դերակատարը - Բարգմ.)՝ Զարլիին էլ առաջարկվում է հետևի կողմի դատուհան, որից կարող է նայել ամծանոր ճարդկանց կյանքին, ու ովք կարող է նրան մեղադրել դրա մեջ: Կոտրելով իր գոյության միապաղպաղությունը՝ նա անդադար հետեւում է զույգին, թե ինչդեռ են նրանք խոսում, դարում, ուտում, վիճում եւ զվարձանում (բայց ոչ մերժենում, բայց որ նրանց նշանակյալը տեսանելի կողմում չէ): Զարլիին դատուհանին վերաբերում է այնպես, ինչդեռ մենք հեռուստացուցին, եւ զույգին կյանքը դառնում է իր անձնական սերիալը: Եվ չնայած նա չի կարող լսել (կամ հասկանալ), թե ինչ են նրանք ասում, սակայն նրանց գործողությունները, նույն Ժիկ հեռվից, ուստի նա բան բահայտում:

Որոշ ժամանակ է դահանջվում, որդեսզի Ամերիկացին հաջողության հասնի, բանի որ սկզբում, երբ Զարյին դեռ ազամարտ էր, ահավոր դժվար էր այս յուրահատուկ իրավիճակներում հումոր տեսնել: Բայց բան հասնելում դես ամեն ինչ իր տեղն է ընկնում՝ հումորն ավելի մեղմութեն է միահյուսվում դատումին: Ինձ դուր եկավ, օրինակ, swarԵց բանտարկյալը, որն անընդհատ Զարյիին ներկայացնում է դատության ընթացքում հայերի բոլոր հոյակերտ նվազագույները (նա հիշեցրեց ինձ Քրիստոֆեր Գեսրի մարմնավորած Քարլան Պետերին, որը դարձանաշ կերպով թվարկում էր swarԵր տեսակի ընկույզները 2000-ականների «Ծոռի հաղողուները» ֆիլմում), կամ երկեր-սանի ռուս սղան, որն ամերիկյան գլանուր ամսագրերը թացնում է իր խորհրդային փաստաթղթերի մեջ, որդեսզի ավելի լավ զննի Ավա Գարդների «այլանդակ բիկինիով» լուսանկարները:

Գուրջյանը իհանալի է խաղում գլխավոր դեր՝ հաջողությամբ հանդես գալով որպես ուժեղ անհատ, որն ինչ որ կերպ կարողանում է ղահղանել իր ուրախ տրամադրվածությունը նույնիսկ ամենածանր հանգանակներում: Ֆելիք Վերջում կա մի տագաղաղի տեսարան, որտեղ Զարլին դեմք է ծեծվի, եւ Գուրջյանը հրաշալի է կատարում այն. միայն նրա դեմքի արտահայտությունը՝ միաժամանակ դժբախտ եւ ներռողամիտ, բավական է ցույց տալու համար, որ նա բացարձակադեմք չի ցանկանում ծեծվել, բայց նաև հասկանում է դրա անհրաժեշտությունը: Թեեւ վերջին տեսարանները թեմատիկ իմաստ ունեն, դրանք թերեւս մի փոքր շաւ կոլիկ են այն ձեւով, որով դրանք ամփոփում են այուծեն: Մյուս կողմից, դրանք խաղակում են ազգային հղարտության զգացումը, որի առաջամարտիկներից է ամերիկահայ Գուրջյանը: Հակառակ դարավոր սկզբունքին՝ դրու կարող են նորից տուն վերադառնալ, նոյնիսկ եթե ձեզ այնտեղ առանձնադեմք չեն սպասում:

ԱԵՐ ՔՐԱՆԱԿԻ, Film Frenzy
Անգլերենից բարգմանեց

ՍՈՒՐԵՆ ՍԱՐԳԱՅԱՆ

ԹԳԴ, ԹՐՆՓԵՍՆՐ

ՄԵՐԻ արցախյան դատերազմին սկս-
ցին ամեն ինչ, իսկ փոխարենը ձեռք
բերեցին հղարժություն:

Վազգեն Սարգսյան

Աշխարհավաղաբական վերափոխումների ներկա ժամանակաշրջանում, երբ բոլորը փորձում են համեղ դատապահել str դաշնալ, երբ հավաքական Արեւմուտքը Բայթեն Զոյի գլխավորությամբ փորձում է դարսության մասնել Վլադիմիր Պուտինին եւ դեմիլիշտարկացիա դարսադրել, Հայաստանի անվտանգության հարցն օրհասական է դարձել, եւ, ոչ այլ ո՛վ, բան մենի մետք է լուծենի այն: Եվ դա մետք է մտահոգի աշխարհի բոլոր ծայրերում աղրող յուրաքանչյուր հայի: Ամբողջ հայությանն այսօր մեկ հարց մետք է զբաղեցնի՝ ինչպես լուծել Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության, Հայոց դետականությունը փրկելու, դափնականությունը եւ մեր զավակների համար անվտանգ դետությունը թողնելու համար:

Հայաստանի անվտանգության վրա անողոք գրի սկսեց 2018-ից եւ իր բարձրակետին հասավ 2020-ին ու շարունակվում է մինչ օրս: Եթելի շատերն են հիշում, թե ինչորու էր խելազարի կերպարի մեջ մտած մի արարած որեր շարունակ եռաբլուրում դղջում մեր ազատամարտիկների շիրմները՝ հալած մոմերով դիվային ծեսեր կազմակերպելով: Նույն դասկերը ժեսնում էին նաև մարգերի դանթեռներում՝ հաւաքայիս Արքայի անդամներում անմահացած մեր մյուս հերոսների շիրմների հանդեր (մայիսի 8-ին՝ հենց Շուշիի ազատագրման օրվա նախաւումին նույն ծեսուագրով դղջեցին նաև Զովունու զոհված ազատամարտիկներին նվիրված հուշաքարերը, նրանց շիրմները: Ու թեև հաճայնի ընակիշներին հաջողվել էր հալված մոմերից ճարել մեր հերոսների հուշաքարերն ու շիրմները, այդուհանդեռ, հանցանումը մինչ օրս այդուն էլ չբացահայտվեց եւ անզամ այդ եղելի արարք չլուսաբանվեց: Այսինքն շարունակում են թափնված գործել մեր հոգեւոր դաշտի վրա: Քետն էլ ներկայացրեցին մեկ ամնի ու նրան հայտարարեցին հոգեկան խնդիր ունեցողը: Ով հավատաց, այսինքն կրչված, դաշտոնական վարկածին: Ով չկասկածեց, որ սա ոչ թե մեկ դիմք անձի ձեռի գործ է, որը նույն օրը Երևանից կարող է հասնել տարբեր ճարգերի գոտիներ, այլ մի ամբողջ խումբ է գործում: Վասա եմ, որ շատերին էր ամեն ինչ դարձ: Իսկ անձանք ինձ համար ակնհայտ էր, որ եռաբլուրի հանդեր նման վանդալիզմով սկսվել է մեր գոյության դեմ ուրուսած մի երօնուր բայցեալ:

Օրինական հարց է առաջանում՝ իսկ ովտե՛ր կարող են լինել այդ սոր արարածները։ Յայի համար Եռաբրուր միշտ սրբավայր է եղել ու այդպիսին լինելու է ընդմիւ։ Յետեւալես ինքնին հաւաքանալի է, որ բացի թուրքական կամ էլ աղամոխավոր swarrերից՝ ոչ ոք կարող նման վանդալիզմ կատարել։ Մանավանդ, որ առանց հաշվի առնելու անվտանգության խնդիրները, վերջին ցցանում մեր երկիրն իր դրուեր լայնորեն բացել է դակիսանցիների եւ մոլեռանդ այլ swarrերի առաջ։ Յետարքական է, սրանց հաջորդ հանգվանը որն է։ Յայց մեծերի դանթե՞ններ։ Էլ ինչեր դեմք է կատարվեն, որ վերջապես միջոցներ ձեռք առնվեն՝ ամենուր նոյն հանցավոր հետքերը թողնող, հոգեխանգարումով տառապող կամ, ավելի ճիշճ՝ Յան ասօն երօնուր ուշ-

Ո՞վ է մեղավոր, որ քշնամիներդ տանդ մեջ են

Իշխանությանը եր դաշտած նանկուրտկաշիան՝ անհայրենիների իշխանությունը, գիտք, որ Եռաբլուր՝ զրիված անմահ բացերի հանգստավայր էենց այն սրբավայրն է, որտեղ գծվում են մեր Հայրենիքի վաղվասահմանները, կմբում սերունդների միջեւ դաշտական արդարության համար դպիտելու սրբազն ուխտը: Որովհետեւ Արցախյան ազատամարտում անմահացած հերոսները հայրենի հող էին ազատագրել, որով էլ սկսվել էր ազգի Վերածնունդը: Իսկ այս ճանկուրտահիշխանությունը մեր հաղթանակների ոչնչացումը, մեր հոգեւոր դաշտի վրա գրիդ սկսեց բանակը վարկարեկելով, Դայոց եկեղեցու, հայագիտության, առաջ Եռաբլուրի վրա հաշտակումով: Արդյո՞ք ընդհանրություն չկա հիշյալ փաստի, իսկ դատերազմի աղեմից հետո Եռաբլուրում զվարձալի դաշտություններ իիշող եւ տիղառսուաբար ժողացող ու ծիծաղող սոր, ամեն ազգային ու մեզ համար ամեն մի սրբազն արժեքը ժխտող դաշտունյանների կերպարների միջեւ: Եվ այս համազգային ցավի ու անդառնալի, անվերջանալի կորուսների, հարածուն ողբերգությունների մեջ դեռ մինչ օրս լսվում է իշխանավոր Վերադասի անհասկանալի ու ինախսնդիր արտահայտությունը.

-Կեցցեն մեր զոհերը....
Արցախն էլ, ոչ ավել ոչ դակաս, գեր-
տերություն անվանելով՝ հանձնվեց
թօնամուն: Ավելին, խաղաղության
դարաշրջան հռչակելով՝ փաստուեն
Արցախը կանգնեցվել է ցեղասպանու-
թամբ ժնիվին:

Արդյո՞ք ժամանակը չէ, որ դատկան մարմինները, եթե իհարկե ունեն, իրենց խսովն ասեն: Իսկ եթե չունեն կամ չեն ուզում հսակեցնել իհմնախնդիրը, աղա որդես ազգ դետ է կազմակերպվեն եւ սեփական նախաձեռնությամբ դարգեն այս հոլոծ կարեւոր հարցը եւ համարատասխան լուծումներ գտնեն, որդեսզի կարողանան ի հոգեւոր-զաղափարական դաշտազմում հաղթանակ աղահովել: Այս դեմքում այլ ճանապար չեմ տեսնում: Բոլորս դետ է հասկանան, որ իրականում դատերազմն ավարտված չէ: Իսկ բանի որ այն նաեւ իիբդային է ու բազմակողմ, մենք էլ դիմու բոլոր հարավոր միջոցներով կարողանան վերափոխվել ու արժանի հակահարված օհու:

Տառկապես, որ շարունակվում են ամենօրյա հարձակումները մեր հոգեւոր դաշտի վրա, բանի որ լավ ուսումնասիրել են եւ զիտեն, որ հայերը նախ եւ առաջ հոգեւոր, զգացմունքային ժողովուրդ են: Եզուր չի, որ դարերի ընթաց-

Ի՞ւմ Տարատեսակ հոչվոր ու թերզարգացած ցեղերը ցանկացել են մեր դաշնամական մեր հոռ ու ջին, մեր ստեղծած բարիքներին, բանի ու նրանց տվյալ չեր այդպիսի արարելը: Յավալի իրողություն է, բայց փաստ, որ մեզ՝ հայերին եւ Հայաստանը ատել են նաև մեր իսկ դեկավաները, մեր գերազույն գիշավոր հրամանաւարները, իշխանավորները: Դա է եղել մեր ազգի ողբերգությունը: Իսկ երբ ազգ ու ժողովուրդ ատողին չեմ դասել, կենծ մարդասիրություն ու բարեհոգություն եմ դրսելու, այդ ատողների ու ազգ ուրացուների թիվը կրկնապակվել է: Դա մեծագույն սխալ է, երբ բարեգութ են լինում, դրանից ուլում են Հայաստան երկիրն ու աղաքա սերունդները: Դրա աղացույցն է, որ ծովից ծով Հայաստանից մեզ մնացել մի փոքրիկ հողակտոր: Դա հայ դավաճանների ու թշնամների հանդելու մեր ներողամնության արդյունքն է: Դա է դասձառը, որ հայ նախագահներն ու գրութարները Արցախը խաղաքար են դարձել, ծախում են մեր հողը՝ արհամարհելով երկրի միջոցը՝ հայ ժողովրդին, ծախում են մեր ազգային հարստությունները՝ հաները, ուսկիները ու թանկարժեք բարերը: Սակայն անկախ դավաճան նախագահներից եւ նրանց ցանկություններից՝ հայ ժողովրդի նվիրյալ զավակների կողմից մեր դարի 90-ականներին Արցախն ազատագրվեց: Բայց որքան հզոր կլինեիմ մենք, երբ իշխանավորը լիներ իր ժողովրդի եւ զինվորի կողմին: Այնինչ, իրականում որքան դժբախս ենք, որ հաճախ դեկավար ենք ընտրում չարյաց մեծագույններին:

Իսկապես, ո՞վ է մեղավոր, որ թօնամիներդ տան մեջ են եւ մենք արժանի դատասանի չեմք ենթարկում նրանց: Դիմա եկել է ղափակ՝ գործընթացն սկսելու: Նոր իշխանությունը հայտարարել է բոլոր հանցանների բացահայտում, ուրեմն իսկապես դեմք է առաջնորդվի ժողովրդի կամքով՝ ղատժի ազգի դավաճաններին՝ հող հայրենին վաճառելու, Երկիրը թալանելու եւ կործանելու համար: Ելի՞ լինեմք բարեգործք: Ոչ եւ Երիցս ոչ. հարկավոր է ղատժել ազգութացներին, որդեսզի մեր արյան միջից հանեմք դավաճանությունը: Դարկավոր է բանակը հզորացնելու համար խլել բոլոր ապօրինի ձեռք բերված ունեցվածները եւ հանձնել ղետությանը: Յուր հավիշյան իրենց ընտանիքներով եւ սերունդներով հանդերձ արտասեւ Երկիր բոլոր ցեղերին: Օրենք ընդունել, որով սահմանվի՝ դավաճանների եւ նրանց սերունդների առջև հավերժ փակվեն Երկիր դրսերդ: Այսուհետ մարտելով եւ ինքնամարդկելով միայն մենք կփրկենք մեր Երկիրը, որդեսզի Երբեք որևէ մեկի մսիով չանցնի դավաճանել սեփական Երկիրն ու ժողովրդին:

Հակառակ դեմքում չեն կարդանա հակազդել այն գենին, որը կիրառվում է մեր դեմ, ու մեզանից շատերը օվակ չեն ել ընկնում: Դրա համար որբես բանալի կարող են ծառայել Գնդամետ

Դանի (Ազգությամբ՝ հրեա Դա-
նը ԱՄՆ բանակում ծառայել է
24 տարի: Թուշակի է անցել
1995թ.: Պետական կարենը հե-
տախուզական աշխատանքներ է

Դասապարհելու ազգի հիմքը, շարունակում է դրաբանել տեսաբանը, իր եզակի վկայութիւնը է ու լեզուն: Աղազգայնաց-
նով հասարակությանը՝ «օրիկաց-
նար ճշակույթն ու լեզուն: Նրանց
գային հերոսները դիմի վարկարեկ-
ու դառնան անկարեւոր, նրանց
ը դիմի բննադասվի, որդեսզի
ն հասարակության, հաևկարես
տասարդության համար չդառնան
սության օրինակներ (ինչպես մե-
տում դա արվեց գեներալներ Ման-
ուկ Անդրանիկ Ապարանիկով):

ու, Սպյակը և այլոց օրինագույքը։ Իհի վարկաբեկվեն նաեւ մշակույթ իղողներն ու ազգային սրբություններ։ Հարվածներ հասցնել լեզվին եւ ենթադրել այն (հնչղես մեզանում տիրապետող է դարձել կիսաժարդունային, առաջարկագործական-ռաբիսային լեզուն)։ Լեզնիք չէ, որ մշակույթն ու լեզուն ի վերջո, միավորում ժողովրդին։ Երգու կարողանաւ շահարկել այդ երկարեւորագույն տարրերը օրենսդրագործությունների եւ սոցիալական միջոցով, աղա դուք կաեք յուրաքանչյուր երկրի թուղթացնելու։

